

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Received: 10.09.2024

Kabul / Accepted: 21.03.2025

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: 10.55666/folklor.1553566

**ÖZGÜR BALPINAR'IN GÖĞÜ YERE İNDİRELİM ADLI
ESERİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA YENİLİKÇİ
ÖĞRETİM TEKNİKLERİYLE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ***

Nuray ARSLAN** & Sibel TURHAN TUNA***

Öz

Bu çalışmanın amacı, Özgür Balpınar'ın Göğü Yere İndirelim adlı eserini 2024 yılı öğretim programları ortak metninde yer alan Erdem-Değer- Eylem Modelini dikkate alarak incelemektir. Çalışmayı, 2024 Türkçe Öğretim Programında yer verilen 20 değer, dil becerileri (dinleme, okuma, konuşma, yazma) ve 21. yüzyılın gelişen dünyasıyla birlikte eğitimde de yaşanan farklılıkları göz önünde bulundurarak yenilikçi öğretim teknikleriyle ayrıntılı bir biçimde ele almaktır. Değerler, öğretim programlarının bakış açısını oluşturan temel inançların tamamıdır. Değer aktarımında Türkçe dersinin ve dil becerilerinin önemi inkâr edilemez bir gerçek olup saygı, sorumluluk ve adalet değerleri çatı değerler olarak yenilenen programda yer almaktadır. Bu değerlerin yanında kişisel hayat açısından önemli olan sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri; aile ve sosyal çevre alanlarında sevgi, dostluk, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri; fiziksel çevre alanlarında temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri de yenilenen programda yer almaktadır. Değer aktarımının en yoğun olarak kullanıldığı, çatı değerlerin etrafında kümelenen değer çerçevesiyle ifade edilebileceği, okuma ve anlama becerilerinin fazla olduğu ders Türkçedir. Türkçe dersi öğretim programının özel amaçları arasında bulunan; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, okuma yazma sevgisi ve alışkanlığının kazanılması, millî, manevî, ahlaki, tarihi, kültürel, sosyal değerlere önem verilmesi, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi için kullanılabilmesi amaçlanmıştır. Yenilikçi öğrenmeyle öğrencilerin pasif değil aktif bir şekilde ilgi alanı ve ihtiyaçlarına uygun olarak 21. yüzyıl becerilerini de geliştirmelerini sağlamaktır. Bu bağlamda incelenen eserin sınıf seviyesi göz önünde bulundurularak değerlerin öğrencilerde kalıcı öğrenmeleri, Türkçe dersi kitap öneri listelerine dâhil edilebileceği önerisinde bulunulmuştur. Çalışmada, nitel araştırma deseninden doküman incelemesi ve betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Web 2.0 araçları, uygulama görselleri ile desteklenerek açıklanmıştır. Bu sayede değerler öğretiminde dil becerileri aktarım sürecinde kullanılabilecek yararlı değer araçları belirlenerek tasarlanacak yeni uygulamalara yol göstermesi amaçlanmaktadır. Web 2.0 araçlarından yararlanarak öğretmenlere zamanı verimli kullanma, etkileşimli öğrenme ortamları oluşturma ve mekândan bağımsız öğretimde kolaylık sağlarken öğrencileri de derse aktif katılım konusunda motive etmektedir. Bilişim çağında her bireyin değişen, gelişen ihtiyaçlarına yönelik öğretim ortamları şekillendirilebilmektedir. Çalışmada dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik katkıları üzerinde durulmaktadır. İncelen eserde toplam 57 değer olduğu belirlenmiştir. Eserde vatanseverlik değerine yer verilmediği görülmüştür. En sık rastlanan değer ise saygı çatı değeridir. Saygı değerini sırasıyla sevgi, dostluk ve yardımseverlik değeri takip etmektedir. Değerler, yenilikçi öğretim yöntemlerinden olan Web 2.0 araçları kullanılarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çatı Değerler, Türkçe Dersi, Dil Becerileri, Yenilikçi Öğrenme, Okuma Kitapları.

* Bu çalışma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı bünyesinde yürütülen “Özgür Balpınar'ın Eserlerinde Kök Değerler ve Özgeçmiş” isimli Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Muğla/Türkiye, nuray.kocadag@hotmail.com ORCID: 0009-0005-5778-3055.

*** Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği, Muğla/Türkiye, sibeltuna@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3916-5307

TEACHING TURKISH WITH INNOVATIVE TEACHING TECHNIQUES IN THE CONTEXT OF VALUES EDUCATION IN ÖZGÜR BALPINAR'S WORK NAMED LET'S LET THE HEAVEN DOWN TO THE GROUND

Abstract

The purpose of this study is to examine Özgür Balpınar's work titled Let's Download the Sky and Earth, taking into account the Virtue-Value-Action Model included in the common text of the 2024 curriculum. The aim of the study is to discuss in detail the 20 values included in the 2024 Turkish Curriculum, language skills (listening, reading, speaking, writing) and innovative teaching techniques, taking into account the differences in education with the developing world of the 21st century. Values are all the basic beliefs that form the perspective of curriculum. The importance of Turkish lessons and language skills in transferring values is an undeniable fact, and the values of respect, responsibility and justice are included in the renewed program as umbrella values. In addition to these values, the values of patience, privacy, modesty, healthy living and diligence, which are important for personal life; values of love, friendship, honesty, patriotism, helpfulness and family integrity in the areas of family and social environment; Values of cleanliness, sensitivity, aesthetics and compassion in physical environmental areas are also included in the renewed program. Turkish is the course where value transfer is used most intensively, where it can be expressed through the value framework clustered around umbrella values, and where reading and comprehension skills are high. Among the specific aims of the Turkish course curriculum; It is aimed to be used to develop listening/watching, speaking, reading and writing skills, to acquire the love and habit of reading and writing, to attach importance to national, spiritual, moral, historical, cultural and social values, and to strengthen national feelings and thoughts. Our aim is to ensure that students develop 21st century skills in accordance with their interests and needs, not passively but actively, through innovative learning. In this context, considering the grade level of the work examined, it has been suggested that the values can be included in the Turkish course book recommendation lists so that the values can be learned permanently by the students. In the study, document analysis and descriptive analysis methods from the qualitative research design were used. Web 2.0 tools are explained with application visuals. In this way, it is aimed to guide new applications to be designed by determining useful value tools that can be used in the process of transferring language skills in teaching values. By making use of Web 2.0 tools, it enables teachers to use their time efficiently, create interactive learning environments and facilitate location-independent teaching, while motivating students to actively participate in the lesson. In the information age, teaching environments can be shaped according to the changing and developing needs of each individual. The study focuses on its contributions to the development of language skills. It was determined that there were a total of 57 values in the examined work. It was observed that the value of patriotism was not included in the work. The most common value is the roof value of respect. The value of respect is followed by the value of love, friendship and helpfulness, respectively. Values are discussed using Web 2.0 tools, one of the innovative teaching methods.

Keywords: Root Values, Turkish Lesson, Language Skills, Innovative Learning, Reading Books.

Giriş

Değer, TDK'ye göre “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık; fehamet, kadir (I), kıymet” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024). Değer kavramı çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Bir inanç, bir topluluk, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul gören, benimsenen veya yaşatılan toplumsal, insani ideolojik veya ilahi temelli her türlü düşünüş, duyuş, davranış, kural ya da kıymetlerdir (Çelikkaya, 2006). Genelde değer bir şeyin önemini arttıran ölçüdür (Hökelekli, 2013). Toplumun kendi birliğini, varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için fertlerinin çoğunluğu tarafından doğru ve lüzumlu oldukları onaylanan inanç ve kültürden kaynaklanan ortak düşünce, gaye, temel ahlaki ilke olarak kabul edilmektedir (Ekinci, 2020). Yazıcı (2006) da iki farklı toplumun eş değere sahip olabileceğini fakat o değere verdikleri önem derecesinin farklılık gösterebileceğini belirtmiştir.

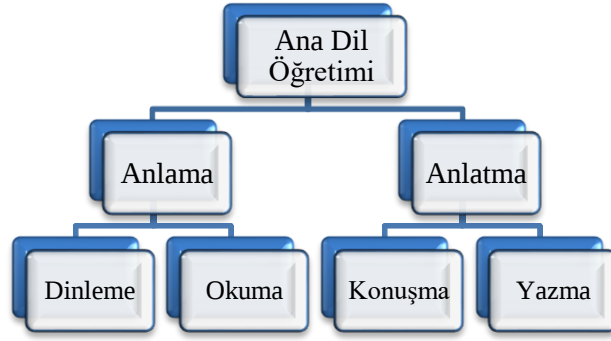
Değer kelimesi, gündelik dilde, bir şey için belirlenen kıymet olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple sözlüklerde değer, bir şeyin önemini belirlemeyi sağlayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet olarak tanımlanmaktadır (Demir ve Acar, 1992). Bununla birlikte değer şu anlamlarla da ifade edilmektedir:

- Yüksek ve faydalı nitelik,
- Üstün, faydalı nitelikleri olan kimse,
- Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, paha,
- Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı.

Değerler, bireyin davranışlarının temelini oluşturur ve bireyi belirli hedeflerle farklı seçenekler içerisinde tercihe zorlayan kararlı güdüler olarak ifade edilir (Özgüven, 2003). İnsan düşüncelerine, davranışlarına, insana yol gösteren bir takım idealler, inançlar ve kuralları yani insanın vazgeçemediği ölçü ve ilkeler vardır. Bunlar genellikle değerler olarak anlatılır (Balcı, 2014). Bir şeyin önemini belirlemeyi sağlayan, olanla olması gerekenin farkını barındıran ölçü olarak ifade edebilen değer kavramı, sosyal bilimlerin hemen her alanında üzerinde önemle durulan bir kavramdır (Aydın ve Gürler, 2012). Değerlerle ilgili tanımlara bakıldığında değerlerin insanın her alanda duyuş ve düşüncelerine yön verip şekillendirdiği görülmektedir.

Eğitim programında değerlere yer verilmiştir ve değerler, eğitim sürecinin ruhu ve gayesi olarak görülmüştür. Çatı değerler olarak da belli başlı değerlere değinilmiştir. Öğretim programında yer alan çatı değerler adalet, saygı ve sorumluluktur. Çatı değerler etrafında kümelenen değerler ise şu şekildedir: kişisel hayat açısından önemli olan sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri; aile ve sosyal çevre alanlarında sevgi, dostluk, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri; fiziksel çevre alanlarında ise temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamettir (MEB 2024).

2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri; okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeleri; okuduğundan, dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığı zenginleştirerek dil zevkini geliştirmeleri ve dil bilincine ulaşmaları; duyuş, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri; duyuş ve düşüncelerini Türkçenin zengin ifade olanaklarından faydalanarak anlatabilmeleri; Türkçeyi konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli ve özenli kullanmaları; dil becerileri aracılığıyla kavramsal beceriler, eğilimler, değerler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerilerini geliştirmeleri; milli, manevi, ahlaki, tarihi, kültürel ve sosyal değerlere önem vermeleri; milli duyuş ve düşüncelerini geliştirmeleri; Türkiye'den ve dünyadan seçilmiş kültür ve sanat eserleri aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmeleri ve benimsemeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2024). Öğretim programının amaçlarından biri öğrencilerin dinlediklerini, okuduklarını doğru anlamaksa bir diğeri de bunları doğru bir şekilde anlatmaktır. Ana dil öğretiminde anlama anlatma becerileri okullarda devam eden bir süreçtir. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini; anlatma ise konuşma ve yazma becerilerini kapsar tüm bu becerilerin uyum içerisinde geliştirilmesi amaçlanır.

(Kavcar vd. , 1997’den alınmıştır.)

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme ve öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Dil becerilerine sahip olan bireyler yenilikçi öğrenme ve öğretme araçlarıyla birlikte öğrenme sürecini daha etkili ve anlamlı hale getirmektedirler.

21.yüzyıl yenilikçi öğrenmelerin iş birlikli öğrenmede eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerinin Türkçe dersindeki okuma, yazma, konuşma ve dinleme alanındaki başarılarının gelişmesiyle artabileceği sonuçları elde edilmiştir (Soysal, 2019). Yenilikçi öğrenmede, teknolojinin gelişmesiyle eğitimde de farklı yöntem ve teknikler kullanılmaya başlanmıştır. Dijital materyallerin, sanal uygulama ortamlarının öğrencilere olumlu olarak yansıdığı görülmektedir.

Hikâyelerin eğitimdeki öncelikli kullanım hedeflerinden biri “okuma alışkanlığı” kazandırmaktır (Arıcı ve Ugan, 2011). Türkçe dersi öğretim programının her kademesinin tüm temalarında “okuma” ile ilgili birden fazla öğrenim çıktısı yer almaktadır. “T.O.5.14./T.O.6.14./T.O.7.13./T.O.8.13. Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümlemeler yapabilme.” İlkokul birinci sınıftan itibaren okumayı öğrenen çocuklar hem okullarda hem de evde nitelikli eserlerle okumasını geliştirmektedir. Okuma alışkanlığı kazanan ve okumayı seven çocuklar hikâye türüne daha çok ilgi duymaya başlar. Çocuk edebiyatı gayesini ve görevini, özgün ve vasıflı çocuk eserleriyle yerine getirmektedir (Şirin, 2016). Hikâyelerin seçiminde de bazı özelliklere dikkat edilmelidir. Unkovich, (2011) bu özellikleri şu şekilde ifade etmektedir: 1) Canlandırıcı ve yönlendirici hikâyeler seçilmelidir. Seçilen öyküler öğrencileri hayat, sevgi, umut üzerine düşündürmeli, hatta umutsuzluğa çözüm bulmalıdır. 2) Gerçek hikâyeler her zaman yapılabilir, gerçekleştirilebilir olmalıdır. Öğrenciler, başkalarından, amaçlarına ulaşabileceklerini ve engellerin üstesinden gelebileceklerini duymak isterler. 3) Hikâye seçimi ile öğrencilerin duygularını rahatça ortaya koyabilecekleri, kendilerini güvende hissedebilecekleri bir sınıf ortamı sağlanmalıdır. Bu onları hayatla başa çıkmak için güçlendirir. 4) Eylemleri ve sonuçlarını gösteren hikâyeler seçilmelidir. Hayat dersleri öğüt veren bir yetişkin ya da vaazdan çok iyi bir hikâyeden öğrenilir. 5) Yaşamla ve karşılaştıkları zorluklarla ilgili olduklarında öğrencilerin hikâyeyi benimsemesi daha kolay olur. Soyut kavram olan değerler, Türkçe dil becerileriyle ele alınan okuma kitapları sayesinde somutlaştırılıp anlaşılabilirliği ve kalıcı öğrenmeye katkı sağlamaktadır. Günümüz öğrenci profilleri göz önüne alındığında teknolojiye ilgi ve alaka düzeyi yüksek olan bu kuşaktaki öğrencilere eğitim sürecinde teknolojiyi kullanmanın olumlu katkılarının olacağı söylenebilir. Öğrenme ortamlarında teknolojiyi ifade etmeyi sağlamak, bilgilerin kalıcılığını artırdığı bununla birlikte motivasyonu artırarak öğrenme sürecini desteklediği ifade edilebilir (Koşar, 2024). Eğitimde teknolojinin rolü her geçen gün artmaktadır. Türkçe derslerinde de yenilikçi öğrenme stillerinden olan kubaşık öğrenme ve yaratıcı düşünme becerileri geliştirme tekniklerini ele alan öğrenme modelleriyle işlenen dersler öğrencilerin derse katılımı teşvik edip anlamayı kolaylaştırmaktadır. Yapılan çalışmada incelenen eserlerdeki değerleri, temel dil becerileri kullanılarak yenilikçi yaklaşımlardan Web 2.0 araçlarıyla ele almak amaçlanmaktadır.

1. Yöntem

Nitel araştırma desenindeki bu çalışmada, doküman incelemesi ve betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan doküman incelemesi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da işe yarayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Doküman incelemesinde araştırmacı, belirli bir amaca uygun olarak kaynakları bulur, okuma yapar, not alır ve belirlediği kriterlere göre değerlendirme yapar (Karasar, 2005). Betimsel analiz ise, düzenli bir şekilde verilen olgunun gerçeklerini, tipik özelliklerini ya da olayla ve olgular arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışır. Elde edilen sonuçlar, somut olarak ifade edilir (Merriam, 2018). Eserdeki çatı değerler ve tüm değerler ana dili öğretiminde anlama ve anlatma ana başlıkları altında dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma dil becerilerinin ışığında yenilikçi öğretim araçlarından faydalanılarak ele alınmış olup yenilikçi öğretime uygun ders materyalleri hazırlanmıştır. Bu tip araçların materyal hazırlıklarında kullanılması, çağın sunduğu gerekliliklere yanıt vermesi açısından önemli görülmektedir. Eserdeki değerlerden hareketle, Web 2.0 araçlarıyla yapılan etkinliklerle öğrenmeyi pekiştirmek, öğrencinin aktif rol aldığı, işbirliği içinde teknolojiyi kullandığı öğrenmeleri, desteklemek amaçlanmaktadır.

1.1.Çalışma Materyali

Araştırmanın materyalini Özgür Balpınar'ın çocuk edebiyatı alanında yazdığı Göğü Yere İndirelim adlı eser oluşturmaktadır.

1.2.Veri Toplama Aracı

Çalışmada verilerin toplanmasında Türkçe dersi öğretim programında yer alan değerler; aile bütünlüğü, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri kullanılmıştır.

1.3.Veri Analizi

Doküman incelemesi ile ele alınan Özgür Balpınar'ın Göğü Yere İndirelim adlı eserindeki değerler, betimsel analiz yöntemiyle veri analizine tabi tutulmuştur. Eser not alma tekniğiyle tek tek okunmuş, sonrasında değerler eğitimi ve Türkçe eğitimi açısından ele alınmıştır. İncelenen eserde değerlerin geçtiği kısımlar örnek cümlelerle alıntılanmıştır. Değerlerin hangi sayfalarda ve hangi sıklıkla yer aldığı tespit edilmiştir. Dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri yenilikçi öğrenme yaklaşımlarıyla etkinlikler sırasında kullanılması önerilen değer örnek bulguları, eserin incelemesi bölümünde verilmiştir. Yenilikçi öğrenmede teknolojiye yararlanılarak Web 2.0 araçlarıyla etkinlikler yapılmıştır. Web 2.0 araçlarından Canva ile “Değerleri Buluyorum”, “Değerler Canlanıyor”, Canva Storyboard ile metin devam ettirme, Wordclouds ile “Değerler Kelime Bulutu”, Canva Storyboard ile hikâye tamamlama etkinlikleri hazırlanmıştır.

2.Bulgular

2.1.Göğü Yere İndirelim Eserinde Değerler Bağlamında Yenilikçi Öğretim Teknikleriyle Türkçe Öğretimi

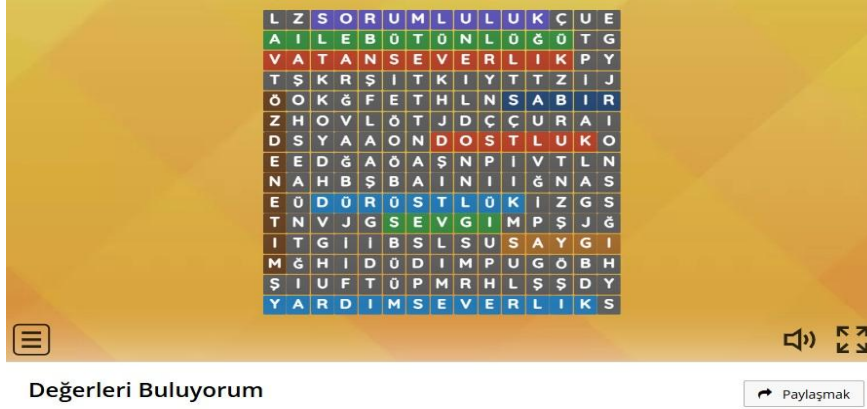
Göğü Yere İndirelim adlı eser değerler bağlamında incelendiğinde 5 kez aile bütünlüğü, 4 kez adalet, 6 kez dostluk, 2 kez dürüstlük, 2 kez öz denetim, 3 kez sabır, 17 kez saygı, 10 kez sevgi, 2 kez sorumluluk ve 6 kez yardımseverlik değerine rastlanılmıştır. Eserde toplam 57 değer karşımıza çıkarken en fazla saygı değerine rastlanılmış olup vatanseverlik değerine rastlanılmamıştır. Yenilikçi öğrenmede, teknolojinin getirdiği yenilikler birçok alanda farklı şekillerde gösterdiği gibi eğitimde de teknolojik yeniliğin yaşandığı görülmektedir. Bu yeniliklerden biri olarak görülen Web 2.0 teknolojileri Türkçe eğitimi alanında da dil becerileri için dijital bir yenilik kazandırmıştır.

2.1.1.Göğü Yer İndirelim Eserinde Dinleme-İzleme Becerisi Bağlamında Değerler ve Yenilikçi Öğrenme Yöntemleriyle Türkçe Öğretimi

Dinleme, TDK Güncel sözlüğünde “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan” şeklinde tanımlanmıştır. Dil dört temel beceriye dayanmaktadır. Bunlardan ilki, çocuğun anne karnından itibaren edinmeye başladığı dinlemedir (Özbay, 2008). Temur (2010) metnin işleniş sürecinde metin öncesinde verilen soruların

dinlediğini anlama beceri düzeyine olan etkisi metni dinledikten sonra verilen sorulara göre daha fazladır ve metni dinlemeden önce soruların bilinmesi seçici ve amaçlı dinlemeye katkı sağlamakta, metin sonrasında sorulan sorular ise öğrencilerin metnin tamamına odaklanmalarına sebep olmaktadır. Yani amaçlı dinleme, dinleme becerisini geliştirmektedir ve dinleme etkinlikleri öncesinde amaç oluşturmak dinleme becerisi eğitimi olumlu etkilemektedir. Metin çalışmaları sırasında daima basitten karmaşığa ilkesinin göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir. Metinlerin, öğrencilere dinletilmesinden sonra Türkçe öğretim programının kazanımlarına uygun olarak hem dinleme süreci hem de dinlediğini anlamaya yönelik sorular sorulmalıdır (Özbay, 2009). Anlama becerilerinden olan dinleme/izleme becerisi her sınıf düzeyi için ayrı bir öneme sahiptir. Dinlediğini anlamlandıran öğrenciler bunları hayatlarının her döneminde rahatlıkla kullanabilmektedir.

Türkçe dersi girişinde soyut bir kavram olan değerlerin öğrencilere somutlaştırılması, dikkat çekici hale gelmesi ve öğrencilerin zihninde canlanması için Canva programı kullanılabilir. Sonrasında Göğü Yere İndirelim adlı eserde, öğretmen tarafından dersin kazanımları ile ilgili bölümler, okunup kaydedilir, devamında da öğrencilerin dinlemesi sağlanır. Dinlenen esere yönelik “T.D.5.22. /T.D.6.22. /T.D.7.23. /T.D.8.23. Dinlediğini/ izlediğini değerlendirebilme” öğrenme çıktısıyla bağlantılı olarak bazı sorular sorulup cevaplamaları sağlanır. Dinlenen metinde geçen değerlerin <https://wordwall.net/tr/resource/75963688/de%c4%9ferleri-buluyorum> sayfasındaki “Değerleri Buluyorum” etkinliği kullanılarak bulunması istenir.

Eğitimde Web 2.0 araçları kullanımının birçok faydası vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirir.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyini yükseltir.

Öğrencilerin üst düzey becerileri olan problem çözme, yansıtma, eleştirel düşünme ve değerlendirme gibi becerilerini pekiştirir.

Öğrencilerin sosyal becerilerini ve iletişim yeteneklerini geliştirir.

Öğrencilerin özgüvenini ve özerkliğini artırır.

Öğrencilerin farklı kültürlerden ve bakış açılarından insanlarla tanışmalarını ve işbirliği yapmalarını sağlar.

Öğrencilerin öğrenmelerini daha eğlenceli ve anlamlı hale getirir. (Koşar, 2024).

Dinleme becerisi Türkçe dersinin dört temel becerilerinden biridir. Dinlediğini anlayan ve karşındakine aktarabilen öğrenciler konuşma becerisini de kazanmış olurlar. Web 2.0 araçlarıyla bilişsel becerilerini geliştirip anlamlandıran bireyler bu sayede sosyal yaşamlarında aktif rol alırlar.

Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'nde yapılan son düzenleme ile “Türkçe/Türk dili ve edebiyatı ile yabancı dil derslerinin sınavları; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini ölçmek için yazılı ve uygulamalı olarak yapılır.” maddesi yer almıştır. 2024 Türkçe Öğretim Programında yer alan 5, 6, 7 ve 8. Sınıf ortak öğrenme çıktısı olan “T. D. 5. 23. /T. D. 6. 23. / T.D.7.25./ T.D.8.25. Dinlediğini/ izlediğini eleştirebilme” öğrenme çıktısına uygun olarak

eserden değerler ile ilgili bölümlerden dinleme metinleri oluşturularak dinleme çalışmaları yapılabilir. İyi bir dinleme olmadıkça iyi konuşmaya ve yazmaya imkân yoktur. Bu açıdan okuma ve yazma kadar dinlemenin de başarıda payı büyüktür (Özbay, 2008). Dinleme/ izleme becerisi öğrencilerin düzeylerine uygun kazanımlarla uygun etkinliklerle desteklenerek dinleme/izleme kurallarını uygulama, anlama, çözümleme ve değerlendirme; etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma ve söz varlığını geliştirme amaçlarını gerçekleştirebilmektedir. Dinlenen metinden hareketle tespit edilen değerler metnin sonrasında neler olabileceği ile ilgili tahminlerde bulunmayı, hayal güçlerini geliştirmeye katkı sağlamaktadır. İncelenen eserde ilgili beceriyi geliştirmeye dönük değerler içeren örnekler şu şekilde verilebilir:

Aile bütünlüğü. “ İlker ve Aslı öğrenci değişiminin kura yoluyla gerçekleşmesinin Deniz için daha ilgi çekici ve eğlenceli olacağını düşünürler (s. 18). ”

Adalet. “Programa başvuran öğrenciler gidecekleri ülkeyi seçmek yerine kura yoluyla eşleşmelere tabi tutuluyor. Bu yolla sadece belirli ülkeler üzerinde tercih yapılmasının önüne geçilerek eğitim programına daha heyecanlı ve gizem dolu bir anlam yükleniyor (s. 18).”

Dostluk. “Futbol maçı sonrası ormana geri döndüler yürürken neşeyle şarkı söyleyen çocuklar artık Deniz’e daha farklı davranıyor, onu aralarına almak istiyorlardı. Nsofwa biraz daha yumuşamıştı fakat yine de Deniz’le arasındaki mesafeyi korumaya özen gösteriyordu. Deniz çocukların bu tutumundan memnun olsa da Musa’nın yanından ayrılmıyordu çünkü o henüz kendini kanıtlamamıştı. Kabiledeki tek dostu olduğu için Deniz onu yalnız bırakmamaya kararlıydı (s. 114).”

Dürüstlük. “Basalita’yu tanıdığı söylenemezdi fakat ona güvenmek zorundaydı. Bilmediği bir ülkenin ağaçlarla kaplı uçsuz bucaksız ormanında güvenebileceği başka kimse yoktu çünkü. Birinin yanında olması, ormanın korku dolu gizlerinden korunmasını ve zehirli sarmaşıklar arasında yürürken güvenli hissetmesini sağlıyordu (s. 41).”

Öz Denetim. “Size, Deniz hangi ülkeye giderse gitsin güvende olacağının teminatını verdim. Bu konuda lütfen içiniz rahat olsun (s. 21).”

Sabır. “Hem macera dediğin biraz zorlu olurdu. Nasıl olsa sonunda evine geri dönerek eski okuluna ve hayatına kaldığı yerden devam edecekti (s. 28).”

Saygı. “İçinde Basilota’ya karşı derin bir saygı oluştuğunu hissetmiş fakat bu hisse bir anlam verememişti (s. 34).”

Sevgi. “Üzerine düşen her bir damlayla birlikte bu kabilede geçirdiği zamanı düşünüyordu. Sevgiyi hissetti. Kendisine mutluluğun ne olduğu sorulsaydı buna verilecek cevabı, sevgi olurdu (s.132).”

Sorumluluk. “Ders ayırt etmeden her birine büyük bir ciddiyetle çalışır, sınavlarından hep yüksek not alırdı. Bütün bunların yanında, okulun futbol takımının kaptanlığını da yapıyordu (s. 13).”

Vatanseverlik. (Eserde vatanseverlik değerine rastlanılmamıştır.)

Yardımseverlik. “Yaptığı yolculuğu ve yaşadıklarını düşündü. Çok ilginçti hepsi. Babası kesinlikle haklıydı, hiçbir arkadaşı böylesine macera dolu bir yolculuğa çıkmamıştı. “Sen çok iyi birisin” dedi. Sonra Basalito’nun ne kadar iyi ve yardımsever biri olduğunu düşündü (s. 52).”

2.1.2.Göğü Yer İndirelim Eserinde Okuma Becerisi Bağlamında Değerler ve Yenilikçi Öğrenme Yöntemleriyle Türkçe Öğretimi

Okuma, basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organlarımız yoluyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama yorumlamaya dayanan zihinsel ve düşünsel bir edimdir (Özdemir, 2011). Karatay (2009), okumanın yazı, resim, grafik gibi görselleri algılama, ön bilgilerle ilişkilendirerek hatırlama, anlamlandırma ve yorumlama süreçlerinden geçerek gerçekleştiğini belirterek okumanın hem duyuşsal hem de bilişsel faaliyetleri içeren bir etkinlik olduğuna değinir. Okuma eğitimi, diğer dil becerileri ile birlikte sürekli gelişebilen ve geliştirilebilen etkinlikleri kapsar, bu etkinliğin alışkanlık haline getirilip öğrencilerin gündelik yaşamda okudukları metinleri akıcı ve anlamlı olmalarını sağlar.

Okuma becerisi ile öğrencilerin seviyelerine uygun kazanımlarla uygun etkinliklerle desteklenerek doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri hedeflenmektedir (Özbay, 2008). Dört temel dil becerisinin her biri için geniş imkanları içerisinde bulunduran Web 2.0 tasarım araçları, dinleme becerisi için seçilecek işitsel öğeleri, okuma becerisi için hazırlanacak renkli ve çeşitli metinleri, konuşma becerisi için hazırlanacak dijital tartışma ortamlarını, yazma becerisi için kullanılacak elektronik yazma ortamlarını sunmaktadır (Kara, Aslan ve T. Ünal). Okuma becerisi, öğrencinin kazanıp geliştirmesi ve alışkanlık haline getirmesi gereken bir beceridir. Yenilikçi yöntemlerle çağın getirdiklerine uyum sağlayan öğrenciler için dijital ortamlar, daha fazla istek ve merak uyandırmaktadır. Bu istek ve merakla içerik tasarlayıp okumalarına katkı sağlamaktadırlar. Ders işlenişinde okumanın önemi vurgulanmalı ve okuma etkinliklerine yer verilmelidir. Göğü Yere İndirelim hikâyesi ve değerler dersin girişinde öğrencilere tanıtıldıktan sonra bazı bölümlerinin okunması için öğrencilere görev verilir. “T.O.5.3./ T.O.6.3./ T.O.7.2./ T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” öğrenme çıktısından hareketle sesli, sessiz ve tahmin ederek okumaları sağlanır. Okunan bölümle ilgili olarak Canva Storyboard ile görsel hazırlanır ve verilen görsele uygun olarak metni devam ettirmeleri sağlanır. Renkli ve dikkat çelici görsellerle okuma teşvik edici verimli hale gelir.

Okuma becerisi, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşmasını sağlayarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. Okuma etkinliği anlamaya dayalı bir beceridir, bir cümleyle değil metnin tamamıyla bütündür Değerler, cümle şeklinde verilirken metnin tamamının somutlaştırılması amaçlanır, aynı zamanda değerler karakterle verilerek, öğrencilerin hayal kurmaları desteklenir, psikolojik açıdan da gelişimlerine katkı sağlanır. Tüm bunlardan hareketle, incelenen eserde ilgili beceriyi geliştirmeye dönük değerler içeren örnekler şu şekilde verilebilir:

Aile bütünlüğü. “Her çocuk kendi ailesinin yanına doğru koştuğunda Deniz, yalnız olduğu hissine kapılarak ailesini ne kadar çok özlediğini fark etti (s.82).”

Adalet. “...Ava birlikte çıkılır ve ne kadar av yakalanırsa kabile arasında paylaşılır diye tamamladı konuşmasını. Sonra soluklanıp “Şimdi,” dedi, “Söyle bakalım kabileyle ilgili şu anlattıklarımı tek bir kelimeyle özetlesen o kelime ne olurdu?” Deniz, kısa bir süre düşündükten sonra, “Paylaşmak” diye cevapladı (s. 56).”

Dostluk. “Evlat! diye seslendi Musa. “Sana yanımdan ayrılma demiştim.” Deniz koşup Musa’ya sarıldı. Öyle içten sarılmıştı ki, karşısındaki ufak tefek çocuk sanki öz kardeşiydi. Musa da aynı şekilde, dosttan öte bir sıcaklıkla, bir kardeş gibi karşılık vermişti (s. 128).” Ormanda ders yapmaya giden çocuklar dolaşırken Deniz tek başına kaldığında karşısında bir anda leopar belirir. Deniz çok korkar ne yapacağını bilemezken Musa’nın sopa fırlatarak onu kurtardığının farkına varır, onu görünce çok sevinir. Bu yüzden de dosttan öte sıcaklıkla kardeş gibi karşılık verir (Arslan, 2024).

Dürüstlük. “Basalito sessiz kalınca, “Ne konuşulduğunu bilmek benim de hakkım,” diye ekledi Deniz. Kararlılığından olacak, ses tonu yükselmiş ve katılaşmıştı. “Tabii ki hakkın Evlat,” dedi

Basalito “Bisimwa, şehirli insanların sana zarar vermesinden korktuğunu söyledi. Kendisiyle aynı düşünceyi paylaştığımı söyledim ben de.”(s. 97).”

Öz Denetim. “Gitmesine üzülüyordu kuşkusuz ancak ağlamamak için kendisine söz vermişti. Eğer ağlarsa Deniz için gitmek daha zor olurdu onun üzülmelerini istemezdi (s. 22).”

Sabır. “Herkes dağılmaya başlayınca Denizde evine doğru ilerledi. Bugün hiçbir çocuk kendisiyle konuşmamasına rağmen üzülmeydi. Çünkü Basalito’nun sözlerini unutmamıştı. Sabırlı olması gerekiyordu (s. 62).”

Saygı. “...Bunun kendi ülkesinde oynanan bilyarda benzediğini fark etti Deniz. Yanlarından geçerken Basalito’yu saygıyla selamladılar ve Deniz’i ilgiyle süzdüler. Basalito anlatmayı sürdürerek Deniz’e kabileyi ve çevresini gezdirdi (s. 56).”

Sevgi. “Bu, sıradan bir gökkuşağından fazlasıdır. Kötü günlerin içinde umutla beklenen iyi günleri simgeler... Bazen de mutlulukların en güzelidir. Sevgidir (s. 135).”

Sorumluluk. “İlker de Aslı kadar duygulanmıştı fakat ikisi de bu kararı Deniz’in iyiliği için almış olduklarının bilincindeydiler (s. 19).”

Vatanseverlik. (Eserde vatanseverlik değerine rastlanılmamıştır.)

Yardımseverlik. “O anda kalabalığın arasındaki Basalito’yu gördü. O da diğerleri gibi neşe içindeydi. Avları taşımaları için avcılara yardım etmeye gitti... Oysa herkes mutluydu. Birlikte bir şeyler başarabilmenin vermiş olduğu hazla sürekli gülümsüyorlardı. (s. 59).”

2.1.3.Göğü Yer İndirelim Eserinde Konuşma Becerisi Bağlamında Değerler ve Yenilikçi Öğrenme Yöntemleriyle Türkçe Öğretimi

Konuşma; duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir. Başka bir deyişle bir konunun bellekte oluşturulduktan sonra karşımızdakilere sözle iletilmesi işidir (Sever, 2000). Konuşma insanı evrendeki diğer varlıklardan ayıran özelliklerin en önemlileri düşünme gücü ve düşündüklerini de ifade etme becerisidir. Konuşma yeteneği, yani dil insanı insan yapan niteliklerin başında gelir (Aksan, 2000). Konuşma, kişinin toplumla iletişimini sağlayan en etkili vasıta. Bu yüzden en önemli beceri alanıdır. Konuşma “Duygu, düşünce ve dilekleri görsel, işitsel öğeler aracılığıyla karşımızdakine ulaştırmak, açıklamak, belli etmektir.” (Taşer, 2000). Konuşma eğitimi belli amaçlar doğrultusunda öğrenciye, iletişimi daha iyi sağlayabilecek birtakım temel ilkeleri uygulayabilmeleri için türlü etkinliklerle onları aktif bir şekilde kullanabilmenin yollarını kazandırır. Bu temel ilkeleri Yalçın (2002) şöyle sıralamaktadır:

1.Konuşma eğitimi sadece bir öğretim şeklinde değil; oyun, uygulama ve eğitim şeklinde verilmelidir. Konuşma öğretilmez, uygulama ve eğitimle geliştirilir.

2.Konuşma eğitiminin asıl amacı, kişinin duygu ve düşüncelerini başkalarına kimi zaman anında, kimi zaman da hazırlıklı olarak ve resmi bir platformda rahatlıkla ifade edebilmesini sağlamaktır. Dolayısıyla konuşma ile sosyalleşme arasındaki ilgi göz ardı edilemez.

3.Çağdaş toplumun gerektirdiği bütün konuşma tür ve şekilleri temel eğitimin birinci ve ikinci kademesindeki öğrenciye kazandırılmalıdır.

4.Konuşma tek ve standart bir kalıba bağlı değildir. Konuşmanın tarzı, konuşma biçimi ve türü sosyal sınıflara ve yaş gruplarına göre değişir. Bir arkadaş toplantısında konuşmakla bir makamda konuşmak farklıdır. Bu açıdan konuşma eğitimi bu anlayışa göre verilmelidir.

Konuşma eğitiminde hedef bireyi on altı yaşında ülkesinin, ilinin, ilçesinin meclisindeki konuşma tekniklerini takip ederek onları yorumlayacak ve duygu, düşüncelerini bu seviyede anlatacak düzeye getirmektir. “Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/ izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır (MEB, 2019, s.8).”

Tüm bu bilgilerden hareketle, konuşma becerisi bağlamında değerler ve yenilikçi öğrenme yöntemleriyle Türkçe öğretimi için ilkin her sınıf düzeyinde ilgili beceriye yönelik kazanımlar belirlenmiştir. “T.K.5.2./ T.K.6.2./ T.7.2./ T.K.8.2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme” öğrenme çıktısıyla ilgili olarak Wordclouds ile hazırlanan “Değerler Kelime Bulutu” öğrencilere gösterilir içerisinden istediği bir değer ile ilgili konuşma yapması beklenir. Hazırlanan renkli etkinlikte öğrencilerin dikkati çekilir. Dikkat çeken etkinlikten öğrenci kendine bir değer seçer ve onun üzerine konuşma yapar.

Konuşma becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerin Türkçenin güzelliklerine ulaşip zengin söz varlığından yararlanarak kendilerini düzgün ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal yaşantılarında karşılaşılabilecek problemleri konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Değerler hayatın içinde var olan ve konuşarak ifade edebilecek kıymetlerdir. Kitaptan verilen değer örnekleriyle öğrenciler kendilerini kahramanların yerine koyarak empati kurup dijital araçlar ile ifade etmeleri amaçlanmaktadır. İncelenen eserde ilgili beceriyi geliştirmeye dönük değerler içeren örnekler şu şekilde verilebilir:

Aile bütünlüğü. “Deniz o ana dek yaşadıklarını hatırladı; Mbutilerin büyük bir aile olduğunu düşündü. Aniden, çok yalnız olduğunu hissedince yutkundü. Ailesini daha çok özlediğini fark etmişti (s.102).”

Adalet. “Deniz kendisini işe yaramaz biri gibi hissetmişti fakat Basalito’nun sözlerini hatırlayarak kısa sürede kendine geldi. Kendisini kabul ettirme fırsatını elbet elde edecekti. Shiwa bakışlarını keskinleştirip, “Nsofwa” diye seslendi biraz önce konuşan koca kafalı çocuğa. “beyaz çocuk” hakkını alacaktır. Tabii siz adil davranıp ona bir fırsat tanırırsanız (s. 67).”

Dostluk. “ Şu an sen, tüm yanlış varsayımlara karşın dünyanın en güzel gökkuşağını görüyorsun, Evlat. Bu, sıradan bir gökkuşağından fazlasıdır... Dostluk ve kardeşliktir. En renksiz anların rengârenk sevincidir diye konuştu Basalito (s. 135).”

Dürüstlük. “Basalito sessiz kalınca, “Ne konuşulduğunu bilmek benim de hakkım,” diye ekledi Deniz. Kararlılığından olacak, ses tonu yükselmiş ve katılaşmıştı. “Tabii ki hakkın Evlat,” dedi Basalito “Bisimwa, şehirli insanların sana zarar vermesinden korktuğunu söyledi. Kendisiyle aynı düşünceyi paylaştığımı söyledim ben de (s. 97).” (Eserde 2 kez karşılaşılmıştır)

Öz Denetim. “Gitmesine üzüliyordu kuşkusuz ancak ağlamamak için kendisine söz vermişti. Eğer ağlarsa Deniz için gitmek daha zor olurdu onun üzülmesini istemezdi (s. 22).” (Eserde 2 kez karşılaşılmıştır)

Sabır. “Basalito, kütüklerden aşağı inerken kalabalık alkışlara ona destek konuşmaları yapıyordu. Daha sonra Mobutu’nun liderlik başlığı Basalito’ya takdim edildi. Deniz, inancın kabile üyeleri arasında ne kadar güçlü bir bağ olduğunu keşfetmişti. Bir düşünceye inanarak onu benimsemek, o düşünceyi gerçekleştirmenin temelini oluşturuyordu. İnsanların yüzlerinden okunuyordu bu inanç. Deniz o kararlılığı ve başarı hırslını görmüş, tutkulu bir insanın istediği birçok şeye ulaşabileceğini anlamıştı (s. 108).”

Saygı. “Yan odadaki Kongo’lu bir çocuktur. Değişim programıyla Deniz’in yerine gönderilen çocuğun ta kendisiydi bu... Hayatım lütfen sakın ol. Çok iyi bir çocuk o, çok saygılı. “O kadar saygılı ki durmadan teşekkür ediyor” diye söylendi Aslı (s. 88).” Değişim programıyla Deniz’in yer değiştirdiği kabileden Basalito’nun oğlu, Deniz’in anne ve babasının yanındadır. Çocuk çok saygılıdır ve karşısındakilere her davranışlarından sonra teşekkür eder. Saygı değeri çocuğun çıkar amacı olmadan içinden geldiği için teşekkür etmesiyle ortaya çıkar (Arslan, 2024).

Sevgi. “Basalito, onun bu halini fark etmiş olacak ki, “Seni anlıyorum,” dedi. “Sessizliğin içinde de derin anlamlar gizlidir.” Basalito da daha fazla konuşmadı sevgiyle birbirlerine sarıldılar (s. 136).”

Sorumluluk. “İlker de Aslı kadar duygulanmıştı fakat ikisi de bu kararı Deniz’in iyiliği için almış olduklarının bilincindeydiler (s. 19).” (Eserde 2 kez karşılaşılmıştır)

Vatanseverlik. (Eserde vatanseverlik değerine rastlanılmamıştır.)

Yardımseverlik. “Geride kalan haftalarda Deniz kabile hayatı hakkında bilmediği pek çok yeni bilgi edinmiş, git gide bu olağandışı yaşama alışmaya başlamıştı. Basalito her zamankinden çok daha yardımsever, Mariate ise çok daha güzel görünüyordu Deniz’e (s. 89).”

2.1.3.1.Eserdeki Değerler Bağlamında Konuşma Becerisini Geliştirme Amaçlı Drama Çalışması

Yapılandırmacı yaklaşımında öğrenen, öğrenme-öğretme sürecinde etkin bir role sahiptir. Bu nedenle yapılandırmacı sınıf ortamı, bilgilerin aktarıldığı bir yer değil; öğrencinin etkin katılımını sağlandığı, sorgulama ve araştırmaların yapıldığı, problemlerin çözüldüğü yerdir. Sınıf içi etkinlikler, öğrencilere zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlemektir (Demirel, 2003). Yaratıcı drama öğrenme sürecinde öğrenciler, konuların öğrenilmesine etkin olarak katılarak kendi yaptıklarıyla öğrenirken, diğer yandan duyu organlarını harekete geçirerek olay ya da durumları yaşamaktadır (Üstündağ, 2004). Eğitimde drama ile dersler ilgi çekici hale gelir, öğrenciler yaparak yaşayarak kalıcı öğrenme sağlamış olurlar. İşbirlikçi öğrenme sayesinde de birbirleriyle iletişim halinde olduklarından özgüven duyguları artar. 2024 Türkçe Programında yer alan 5, 6, 7 ve 8. Sınıf ortak kazanımlarından olan “T.K.5. 8. / T.K.6. 8./ T.K.7. 8./ T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme” öğrenme çıktısına uygun olarak incelenen eserden değerlerle ilgili bölümlerle canlandırma çalışmaları gerçekleştirilmesi kalıcı öğrenmenin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

5.sınıf seviyesin de grupla doğaçlama çalışmaları yapar.

6 ve 7. sınıf seviyelerinde grupla ve ikili doğaçlama çalışmaları yapar.

8. sınıf seviyesinde grupla, ikili ve bireysel doğaçlama yapar. (MEB 2024)

Metinde geçen değerlerin <https://wordwall.net/tr/resource/75954582/de%c4%9ferler-canlaniyor> sayfasındaki “Değerleri Canlandırıyorum” etkinliği kullanılarak çark çevrilir. Çarkta gelen ilk değer, saygı değeri olur. Bu değeri Ali adlı öğrenci temsil eder. Çark bir daha çevrilir ve bu defa da sevgi değeri gelir. Elif adlı diğer öğrenci de, gelen sevgi değerini temsil eder ve karşılıklı canlandırma yaparlar. Saygı ve sevgi değeri öğrenciler tarafından sahnelenir.

2.1.4.Göğü Yer İndirelim Eserinde Yazma Becerisi Bağlamında Değerler ve Yenilikçi Öğrenme Yöntemleriyle Türkçe Öğretimi

Yazma; duygu, düşünce, görüş, hayal ve olayların belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatılmasıdır (Özbay, 2008). Anlatma isteği, insanda doğal bir eğilimdir. Çocukluk döneminde ağlama, bağırma, el yüz hareketleriyle görünen bu istek, sonradan dil aracılığıyla gerçekleşir. Bu, iki ana biçimde belirir: Konuşma ve yazma. İnsanlar varlığını kabul ettirmek için bu iki ana biçimden birine başvurma ihtiyacı duyar (Özdemir ve Binyazar, 1998). İyi, doğru ve mükemmel yazma becerisi bol bol uygulama yapmakla sağlanabilir (Özbay, 2008). Güzel yazı yazma bir sanattır yazma ise zevk ve alışkanlığı yazma tekniğini almayı, dil kurallarını öğrenmeyi gerektirir zamanla başarıya ulaşılır (Kantemir,1995).

Eserde sık geçen değerlerden saygı, sevgi, dostluk, yardımseverlik ile ilgili yazma becerisi bağlamında yenilikçi öğrenme yöntemleriyle Türkçe Öğretimi için Canva Storyboard tasarımı yapılır. Bu tasarım, değerlerden hareketle “T.Y.5.7./ T.Y.6.7./ T.Y.7.7./ T.Y.8.7. Yaratıcı yazı yazabilme” öğrenme çıktısı uyumludur. Canva Storyboard ile hazırlanan aşağıdaki görsellerle ilgili bir hikâye yazma sağlanır. Hazırlanan etkinlikle verilen görseller öğrencilerin hayal dünyalarından hareketle metinle ilgili neler yazabileceklerini ifade etmektedir. Eserdeki değerlerin yer aldığı ifadelerden hareketle kendi özgün hikâyelerini yazmaları beklenmektedir.

Yazma becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerin duygu, düşünce ve hayallerini dilin olanaklarını kullanarak yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları ve bu sayede kendilerini ifade etme alışkanlığına dönüştürmeleri amaçlanmaktadır. İncelenen eserde ilgili beceriyi geliştirmeye dönük değerler içeren örnekler şu şekilde verilebilir:

Aile bütünlüğü. “Anne ve babasına sarıldı. Çok özlemişlerdi birbirlerini. Dakikalarca öyle kaldılar. İlk defa ailesinden bu kadar uzak kalmıştı Deniz (s. 144).” (Eserde 5 kez karşılaşılmıştır)

Adalet. “Deniz kendisini işe yaramaz biri gibi hissetmişti fakat Basalito’nun sözlerini hatırlayarak kısa sürede kendine geldi. Kendisini kabul ettirme fırsatını elbet elde edecekti. Shiwa bakışlarını keskinleştirip, “Nsofwa ,” diye seslendi biraz önce konuşan koca kafalı çocuğa. “beyaz çocuk” hakkını alacaktır. Tabii siz adil davranıp ona bir fırsat tanırırsanız (s. 67).” (Eserde 3 kez karşılaşılmıştır)

Dostluk. “Artık gitme vakti gelmişti. Herkesle tek tek vedalaştı Deniz. Nsofwa bu sırada yanına yaklaşarak Deniz’e sıkıca sarıldı. “Seni özleyeceğiz Evlat,” diye mırıldandı. Bu sözlere pek alışkın olmadığı her halinden anlaşıyordu. Gülererek, “Ben de sizi özleyeceğim, sevgili dostum,” diye karşılık verdi Deniz (s. 138).”

Dürüstlük. “Basalito sessiz kalınca, “Ne konuşulduğunu bilmek benim de hakkım,” diye ekledi Deniz. Kararlılığından olacak, ses tonu yükselmiş ve katılaşmıştı. “Tabii ki hakkın Evlat,” dedi Basalito “Bisimwa, şehirli insanların sana zarar vermesinden korktuğunu söyledi. Kendisiyle aynı düşünceyi paylaştığımı söyledim ben de (s. 97).” (Eserde 2 kez karşılaşılmıştır)

Öz Denetim. “Gitmesine üzülyordu kuşkusuz ancak ağlamamak için kendisine söz vermişti. Eğer ağlarsa Deniz için gitmek daha zor olurdu onun üzülmesini istemezdi (s. 22).” (Eserde 2 kez karşılaşılmıştır)

Sabır. “Basalito, kütüklerden aşağı inerken kalabalık alkışlara ona destek konuşmaları yapıyordu. Daha sonra Mobutu’nun liderlik başlığı Basalito’ya takdim edildi. Deniz, inancın kabile üyeleri arasında ne kadar güçlü bir bağ olduğunu keşfetmişti. Bir düşünceye inanarak onu benimsemek, o düşünceyi gerçekleştirmenin temelini oluşturuyordu. İnsanların yüzlerinden okunuyordu bu inanç. Deniz o kararlılığı ve başarı hırsını görmüş, tutkulu bir insanın istediği birçok şeye ulaşabileceğini anlamıştı (s. 108).” (Eserde 3 kez karşılaşılmıştır)

Saygı. “Kabilenin kendisine sunduğu saygıyı kabul etti ve liderlik için düzenlenecek törenin hazırlanmasını bekledi (s. 107).”

Sevgi. “Deniz usulca ailesinin yanına geldiğinde Aslı ayaklanarak onu sevgiyle kucaklamıştı (s. 149).”

Sorumluluk. “İlker de Aslı kadar duygulanmıştı fakat ikisi de bu kararı Deniz’in iyiliği için almış olduklarının bilincindeydiler (s. 19).” (Eserde 2 kez karşılaşılmıştır)

Vatanseverlik. (Eserde vatanseverlik değerine rastlanılmamıştır.)

Yardımseverlik. “Çocuklar, anlattığım gibi avlanmak bir işbirliğinin sonucudur av boyunca herkes birbirine yardımcı olmalı (s. 104).” Kabile çocukları avlanmayı öğrenmek için ava çıkarlar. Basalito, onlara avlanmanın işbirliğiyle ve birbirlerine yardım ederek olacağını anlatır (Arslan, 2024).

Sonuç

Değerler, toplumun bir arada olmasını sağlayan, toplumun birer parçası olarak varlığını devam ettirmesini gerektiren hakikatlerdir. Bu hakikatlerin bireylere doğru bir şekilde aktarılması da değerler eğitimi ile olmaktadır. Değerler eğitiminin amacı değerleri davranış haline getirerek, alışkanlıkları etkilemektir. Bu bağlamda Türkçe öğretiminde çocuk kitapları önemli bir yer tutmaktadır.

Çalışmada, Özgür Balpınar’ın Göğü Yer İndirelim adlı eserinde Türkçe dersi öğretim programında yer alan dil becerilerini, değerlerle 21. yüzyılın gelişen dünyasıyla birlikte eğitimde de yaşanan farklılıklar göz önünde bulundurularak yenilikçi öğretim teknikleriyle ele alarak incelenmiştir. Değer aktarımında Türkçe dersi ve dil becerilerinin önemi inkâr edilemez bir gerçek olup değerler aile bütünlüğü, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik şeklindedir. 5 kez aile bütünlüğü, 4 kez adalet, 6 kez dostluk, 2 kez dürüstlük, 2 kez öz denetim, 3 kez sabır, 17 kez saygı, 10 kez sevgi, 2 kez sorumluluk ve 6 kez yardımseverlik değerine rastlanılmıştır. Eserde toplam 57 değere rastlanılmıştır.

Eserde, kabile hayatında aile önemlidir. Kişiler kan bağı olmasa dahi birbirlerini kardeş gibi görür ve birbirlerine sahip çıkarlar. Şartsız sevmek, anlayış, hoşgörü, dost olabilme, samimiyet ve

fedakârlık gösterme gibi davranışlar aile bütünlüğünü sağlayan unsurlardır. Eserde de bu davranışlara sık rastlanılmıştır. Kişiler kabile hayatı yaşadıkları için karşılık beklemeden kabile liderine saygı gösterirler. Yaşamlarında da başkalarına kendilerine davranışını istedikleri şekilde davranmaları en sık rastlanan değer saygı çatı değeri olarak ortaya çıkmasını sağladığı düşünülmektedir. Günümüz teknoloji çağında saygı ve aile bütünlüğünü kişilere benimsetmek önem arz etmektedir. Saygı değerini sırasıyla sevgi, dostluk ve yardımseverlik değeri takip etmektedir.

Web 2.0 araçlarının materyal hazırlıklarında kullanılması, çağın sunduğu gerekliliklere yanıt vermesi açısından önemli görüldüğü için eserdeki değerlerden hareketle, Web 2.0 araçlarıyla yapılan etkinliklerle öğrenmeyi pekiştirmek, öğrencinin etkin rol aldığı, işbirliği içinde teknolojiyi kullandığı öğrenmeleri desteklemek amaçlanmıştır. Tespit edilen değerler Web 2.0 araçlarıyla birlikte ele alınmıştır. Türkçe dersi girişinde soyut bir kavram olan değerlerin öğrencilere somutlaştırılması, dikkat çekici hale gelmesi ve öğrencilerin zihninde canlanması için Canva programı kullanılabilir. Göğü Yere İndirelim adlı eserde, öğretmen tarafından dersin kazanımları ile ilgili bölümler, okunup kaydedilir, devamında da öğrencilerin dinlemesi sağlanır. Dinlenen esere yönelik “T.D.5.22. /T.D.6.22. /T.D.7.23. /T.D.8.23. Dinlediğini/ izlediğini değerlendirebilme” (MEB, 2024) öğrenme çıktısıyla bağlantılı olarak bazı sorular sorulup cevaplamaları sağlanır. “Değerleri Buluyorum” etkinliği kullanılarak bulunması istenir.

Konuşma becerisine yönelik kazanımlar her sınıf düzeyinde (5, 6, 7 ve 8.sınıf) belirlenmiştir. “T.K.5.2./ T.K.6.2./ T.7.2./ T.K.8.2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme” (MEB, 2024) öğrenme çıktısıyla ilgili olarak Wordclouds ile hazırlanan “Değerler Kelime Bulutu” öğrencilere gösterilir içerisinden istediği bir değer ile ilgili konuşma yapması beklenir. 5, 6, 7 ve 8. Sınıf ortak kazanımlarından olan “T.K.5.8./ T.K.6.8./ T.K.7.8./ T.K.8.8. Hazırlıksız konuşma yapabilme” (MEB, 2024) öğrenme çıktısına uygun olarak incelenen eserden değerlerle ilgili bölümlerden canlandırma çalışmaları gerçekleştirilmesi kalıcı öğrenmenin sağlanmasına katkı sağlayacaktır. Bu sayede öğrenciden beklenen davranışların kazanıma dönüşmesinin sağlanması mümkün olacaktır. Web 2.0 aracıyla değerler Canva programıyla çark çevrilerek rastgele seçilen değerler canlandırılır. Derslerde öğrencinin aktif rol alması dil becerilerinin gelişmesinde katkı sağlayacaktır. 5.sınıf seviyesin de grupta doğaçlama çalışmaları yapar. 6 ve 7. sınıf seviyelerinde grupta ve ikili doğaçlama çalışmaları yapar. 8. sınıf seviyesinde grupta, ikili ve bireysel doğaçlama yapar (MEB, 2024).

Türkçe ders kitaplarında temalara uygun olarak ilgili değerler içeren metinlerin belli bölümlerine okuma parçası olarak yer verilmesi sağlanır. “T.O.5.3./ T.O.6.3./ T.O.7.2./ T.O.8.2. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” (MEB, 2024) öğrenme çıktısından hareketle sesli, sessiz ve tahmin ederek okumaları sağlanır. Okunan bölümle ilgili olarak Canva Storyboard ile görsel hazırlanır ve verilen görsele uygun olarak metni devam ettirmeleri sağlanır. Okuma isteğini uyandırmak öğrencilerin dil becerilerinin gelişimi için göz ardı edilemeyecek bir adımdır.

Eserdeki kurmaca metinlerin bölümleri sınıf içi yaratıcı yazma çalışmaları yapılırken öğrencileri isteklendirmek amacıyla kullanılır. “T.Y.5.7./ T.Y.6.7./ T.Y.7.7./ T.Y.8.7. Yaratıcı yazı yazabilme” (MEB, 2024) öğrenme çıktısına uyumlu olarak Canva Storyboard ile hazırlanan görsellerle ilgili bir hikâye yazmaları sağlanır.

Değerler eğitimi, aileden sonra devam ettiren okullarda daha kapsamlı yer bulması için öğretmenlerin öğrencilere model olması, öğretmenlerin değer aktarımı açısından nitelikli eserleri öğrencilere tavsiye etmesi ve bir araya getirmesi değerler eğitiminde faydalı olacağından Özgür Balpınar’ın incelenen eseri dahil diğer eserlerinden de yararlanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Kaynaklar

- AKIN, E. ve ÇEÇEN, M. A. (2015). “Çoklu Ortama Dayalı Türkçe Öğretimine ve Çoklu Ortam Araçlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri”. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, C. 10, S. 7, 51-72.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8229>
- AKSAN, D. (2000). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- ARICI, A. F. vd. (2011). Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı. Editör Tacettin Şimşek. Ankara: Grafiker Yayınları.
- ARSLAN, N. (2024). Özgür Balpınar'ın Eserlerinde Kök Değerler ve Özgeçilik (Tez No. 894970) [Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- AYDIN, M. Z ve GÜRLER AKYOL, Ş. (2012). Okulda Değerler Eğitimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- BAL, M. (2018). "Türkçe Dersinin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi". Turkish Studies (Elektronik), C.13, S.4, 49 - 64. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12922>
- BAKIR, G. (2022). Branş Öğretmenlerinin Yenilikçi Öğretmen Özellikleri Ve Teknoloji Entegrasyonunu Gerçekleştirebilme Yeterliliklerinin İncelenmesi (Tez No. 716719) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- BALCI, M. (2014). Değerleri Yaşatmak ve Değerler Sözlüğü. İstanbul: Ensar Yayınları.
- BATUR, Z. ve YÜCEL, Z. (2012). "Ahmet Efe'nin Çocuk Hikâyelerinde Değer Eğitimi ve Hikâyelerin Türkçe Eğitimine Katkısı". Turkish Studies. C.7, S.4, 1031-1049.
- ÇOBAN, A. ve TURHAN TUNA, S. (2020). "Dil Becerileri ve Kök Değerler Bağlamında Oğuz Kağan Destanı". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. C.13, S.73, 671-678. <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/language-skills-and-root-values-in-the-context-of-ouz-kaan-epic.pdf>
- DEMİR, Ö. ve ACAR, M. (1992). Sosyal Bilimler Sözlüğü. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- DEMİREL, Ö. (2003). Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- EKİNCİ, H. (2020). Okulda ve Ailede Değerler Eğitimi. İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- EPÇAÇAN, C. (2013). Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Ve Dinleme Eğitimi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 28. S.11, 331-352. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.483>
- HÖKELEKLİ, H. (2013). Değerler Psikolojisi ve Eğitim. Ankara: Timaş.
- KARA, H. N. vd. (2021). "Web 2.0 tasarım araçları ve 5E öğrenme modeli kullanılarak oluşturulan Türkçe dersi etkinlik örneklerine ilişkin öğretmen görüşleri". International Journal of Language Academy, C. 9, S. 2, 88-107.
- KARASAR, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARATAY, H. (2009). "Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği". Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.9, S.2, 58-79.
- KASAPOĞLU, H. (2013). "Okulda değer eğitimi ve hikâyeler". Milli Eğitim Dergisi, C. 43, S. 198, 97-109.
- ÖZDEMİR, O. ve ÜSTÜNDAĞ K. (2020) "Eğitimde Sanal Öğrenme Ortamları Kullanımı". Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi ISPEC. Editör: Dr. Öğr. Üyesi Kamil Arif Kırıkç. 309-330.
- KILCAN, T. vd. (2020). "Forrest Carter'in "Küçük Ağaç'ın Eğitimi" adlı eserinin kök değerler açısından incelenmesi". Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi ISPEC. Editör: Dr. Öğr. Üyesi Kamil Arif Kırıkç. 281-308.
- KOŞAR, F. (2024). Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilik Özellikleri İle Web 2.0 Teknolojileri Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Tez No. 860718) [Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- KURUDAYIOĞLU, M. ve KANA, F. (2013). "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Becerisi ve Dinleme Eğitimi Özyeterlik Algıları". Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.9, S.2, 245-258. <https://doi.org/10.17860/efd.00033>
- MEB. (2019). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı(1-8. Sınıflar). Ankara.
- MEB. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Öğretim Programları Ortak Metni. Ankara.
- MEB. (2024). Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı(5, 6,7 ve 8. Sınıflar). Ankara.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2021) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Erişim Tarihi 15.07.2024 <https://designfils.eba.gov.tr>
- ÖZBAY, M. (2008). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri-1. Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZDEMİR, E. (2011). Eleştirel Okuma. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ÖZGÜVEN, İ. (2003). Psikolojik Testler. Ankara: PDREM Yayınları.
- SAV, Z. (2022). Yenilikçi Öğrenme Ortamlarında Okul İklimi Durumu: Ankara İli Örneği. (Tez No. 794164) [Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- SEVER, S. (2000). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ŞİRİN, M. R. (2016). Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Kapı Yayınları.
- TAŞER, S. (2000). Konuşma Eğitimi (3.bs). Papirüs Yayınevi.
- TDK Güncel Türkçe Sözlük (E.T 12.07.2024) (<https://www.sozluk.gov.tr>)
- TEMUR, T. (2001). Dinleme Becerisi-Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8. Ankara: Nobel Yayınları.
- ULAŞ, A. H. (Editor) .(2022). Web 2.0 Araçları ile Türkçe Öğretimi 1-8. Sınıflar İçin Uygulama Örnekleri. Ankara: Anı Yayıncılık, pp.207.
- UNKOVICH, A. (2011). “The Power Of Story — To Teach, To Reach, To Inspire”. Phi Delta Kappan, C. 92, S.6, 58-62.
- ÜSTÜNDAĞ, T. (2004). Yaratıcı Drama Öğretmenin Günlüğü. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- YALÇIN, A. (2002). Türkçe Öğretim Yöntemleri: Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YAZICI, K. (2006). “Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış”. Türklük Bilimi Araştırmaları, C.19, S.19, 499-522. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tubar/issue/16960/177116>
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.